

Netopiere zimujúce v štôľňach bývalých rudných ložísk v strednej časti Malých Karpát

Blanka LEHOTSKÁ¹ & Pavol VALACHOVIČ²

¹ Katedra krajinskej ekológie, Prírodovedecká fakulta UK, Mlynská dolina B-2,
SK-842 15 Bratislava 4, Slovensko; lehotski@ba.telecom.sk

² Novomeského 24, SK-902 01 Pezinok, Slovensko; valachovic@vulm.sk

Antimonová

Lokalizácia. (7669, 375 m n. m.) – západné Slovensko, Malé Karpaty (090), k. ú. Pezinok. Nachádza sa 1,5 km JV od Cajlanskej Malej homole (382,3).

Popis. Je to pomerne rozľahlá štôľňa, v ktorej sa v minulosti ťažil antimonit. Chodby sú spevnené železobetónovou výstužou. V súčasnosti je uzatvorená mrežou.

Zhrnutie poznatkov. 6. 3. 1995 – *Mmyo* (1).

Červená baňa

Lokalizácia. (7570, 420 m n. m.) – západné Slovensko, Malé Karpaty (090), k. ú. Častá. Nachádza sa ca. 800 m JV od kóty 547 (Veľké Vápenné).

Popis. Ide o jednu z opustených baní, v ktorej sa v minulosti ťažila medená ruda. Červená baňa je tvorená hlavnou chodbou s jednou väčšou sieňou a dvoma kratšími bočnými chodbami.

Zhrnutie poznatkov. Celkovo sa na tejto lokalite podarilo zaznamenať zimovanie 7 druhov netopierov (tab. 1). Najpočetnejším z nich je *Rhinolophus hipposideros*, ktorý ako jediný využíva túto lokalitu každoročne. Z ostatných druhov sme zaznamenali len jednotlivé exempláre.

Ďalšie údaje. 28. 11. 1992 – *Rhip*, *Mnat*, 27. 11. 1993 – *Rhip* (9), 6. 11. 1999 – *Rhip* (4), *Mdau* (1).

Hrubá dolina I

Lokalizácia. (7669, 335 m n. m.) – západné Slovensko, Malé Karpaty (090), k. ú. Pezinok. Nachádza sa neďaleko cesty vedúcej z Pezinka na Pezinskú Babu, v blízkosti 46. kilometra. Bola súčasťou rudného revíru Rýchová.

Popis. Je to horizontálna štôľňa, ktorej vstupná časť býva v jarnom období zatopená vodou. Je tvorená jednou chodbou bez ďalšieho vetvenia. Dosahuje dĺžku ca. 60 m.

Zhrnutie poznatkov. Štôľňa Hrubá dolina I patrí k druhovo najpestrejšim zimoviskám netopierov v oblasti medzi Pezinkom a Pernekom. Celkovo sme tu zaznamenali zimovanie 8 druhov netopierov (tab. 2).

Ďalšie údaje. 7. 1. 2001 – *Rhip* (1), *Mmyo* (4), *Mdau* (4), *Paur* (1).

Hrubá dolina II

Lokalizácia. (7669, 340 m n. m.) – západné Slovensko, Malé Karpaty (090), k. ú. Pezinok. Nachádza sa ca. 200 m Z od štôľne Hrubá dolina I. Bola súčasťou rudného revíru Rýchová.

Tab. 1. Výsledky zimných sčítaní netopierov v Červenej bani

Dátum / druh	<i>Rhip</i>	<i>Mmyo</i>	<i>Mbech</i>	<i>Mnat</i>	<i>Mm/b</i>	<i>Msp.</i>	<i>Bbar</i>	<i>Paur</i>	spolu
12. 2. 1995	12	–	1	1	–	1	–	1	16
27. 1. 1996	21	2	–	–	–	1	–	–	24
28. 12. 1996	2	–	–	–	1	–	1	–	4
17. 1. 1998	9	3	–	1	–	–	–	1	14

Popis. Je to ca. 20 m dlhá horizontálna štôlna.

Zhrnutie poznatkov: Zaznamenané tu boli 4 druhy netopierov s celkovým počtom 1–5 ex. (tab. 3).

Ďalšie údaje. 13. 1. 2001 – *Paur* (1).

Kuchyňa I

Alternatívny názov. Trojičná.

Lokalizácia. (7569, 340 m n. m.) – západné Slovensko, Malé Karpaty (090), k. ú. Kuchyňa. Nachádza sa v Modranskej doline ca. 3 km V od obce Kuchyňa. Vchod je v ľavej strane doliny.

Popis. Štôlna je dlhá 27 m. Tvoria ju rovná chodba na konci s pravostrannou odbočkou. Štôlna býva čiastočne zatopená.

Zhrnutie poznatkov. 30. 1. 1997 – *Bbar* (4).

Ďalšie údaje. 1. 11. 1995 – *Rhip* (1), 25. 11. 2000 – *Rhip* (3).

Pernek I

Lokalizácia. (7669, 500 m n. m.) – západné Slovensko, Malé Karpaty (090), k. ú. Pernek. Nachádza sa v lokalite Staré bane, na južnej expozícii svahu Krížnica.

Popis. Je to štôlna dlhá ca. 60 m. Jej predná časť býva čiastočne zatopená.

Zhrnutie poznatkov. Spolu tu bolo zaznamenaných 5 druhov netopierov s celkovým počtom 4–17 ex. (tab. 4).

Tab. 2. Výsledky zimných sčítaní netopierov na lokalite Hrubá dolina I

Dátum / druh	<i>Rhip</i>	<i>Mmyo</i>	<i>Mnat</i>	<i>Mm/b</i>	<i>Mdau</i>	<i>Msp.</i>	<i>Bbar</i>	<i>Paur</i>	<i>Paus</i>	spolu
2. 2. 1997	–	1	–	–	3	–	2	4	2	12
18. 1. 1998	–	3	1	1	4	1	–	2	1	13
13. 2. 2000	1	2	–	–	6	–	–	2	–	11
6. 1. 2001	2	4	–	1	6	–	–	2	–	15

Tab. 3. Výsledky zimných sčítaní netopierov na lokalite Hrubá dolina II

Dátum / druh	<i>Mdau</i>	<i>Bbar</i>	<i>Paur</i>	<i>Paus</i>	spolu
2. 2. 1997	–	–	1	–	1
18. 1. 1998	1	–	1	–	2
23. 2. 1999	1	2	1	–	4
13. 2. 2000	–	–	1	–	1
6. 1. 2001	2	1	–	2	5

Tab. 4. Výsledky zimných sčítaní netopierov na lokalite Pernek I

Dátum / druh	<i>Rhip</i>	<i>Rhsp.</i>	<i>Mmyo</i>	<i>Mdau</i>	<i>Bbar</i>	<i>Paur</i>	spolu
13. 3. 1998	1	–	3	1	–	–	5
14. 2. 1999	–	–	–	1	2	1	4
30. 1. 2000	2	1	1	1	–	1	6
4. 2. 2001	4	–	6	2	4	1	17

Sirková I

Lokalizácia. (7669, 260 m n. m.) – západné Slovensko, Malé Karpaty (090), k. ú. Pezinok. Nachádza sa v blízkosti horárne Sirková. Bola súčasťou rudného revíru Ferdinand-Karol.

Popis. Je to štôľňa s rozvetveným systémom chodieb s celkovou dĺžkou ca. 180 m. Predná časť je tvorená sieňou s výškou stropu ca. 8 m. Hornina vo vchode je silne rozpukaná.

Zhrnutie poznatkov. Celkove tu bol zaznamenaný výskyt troch druhov netopierov (tab. 5).

Sirková III

Lokalizácia. (7669, 280 m n. m.) – západné Slovensko, Malé Karpaty (090), k. ú. Pezinok. Nachádza sa v blízkosti horárne Sirková. Bola súčasťou rudného revíru Ferdinand-Karol.

Popis. Štôľňa je dlhá ca. 6 m. Jej pokračovanie je zasypané. Pôvodne bola pravdepodobne súčasťou štôľne Sirková I.

Zhrnutie poznatkov. 25. 2. 1996 – *Mmyo* (1).

Výskum netopierov. Prvé údaje o výskyte netopierov v banských dielach pochádzajú zo 70. rokov, kedy Králiková (1995) zaznamenala 5. 12. 1976 jeden exemplár druhu *Rhinolophus hipposideros* v starom banskom diele na V od Krížnice vo vzdialenosti 4–5 km od Perneku a v ten istý deň 1 ex. druhu *Myotis oxygnathus* v starom banskom diele ca. 6 km SZ od Pezinka. V 90. rokoch koordinovali výskum netopierov Blanka a Roman Lehotský (Lehotská 1996). V súčasnosti je hlavným sčítavateľom väčšiny lokalít (okrem Červenej bane, Kuchyne I a Antimonovej) Pavol Valachovič. V budúcnosti sa počíta predovšetkým s kontrolou lokalít Červená baňa, Hrubá dolina I, II a Pernek I. Nakoľko je predpoklad výskytu ďalších opustených baní, výskum sa sústreďí aj na vyhľadávanie a kontrolu nových potenciálnych zimovísk netopierov.

Sčítavatelia. Na sčítaní netopierov v opustených banských dielach sa podieľali: Marek Brinzík, Barbora Kollerová, Jana Kollerová, Magdaléna Lachová, Blanka Lehotská, Roman Lehotský, Juraj Lysý, Michal Noga, Milan Regec, Ján Tálga a Pavol Valachovič.

Stav ochrany. Antimonová štôľňa je v súčasnosti uzamknutá. Červená baňa je sporadicky navštevovaná turistami (hlavne v lete). Napriek tomu sme sa zatiaľ nestretli so zásahmi, ktoré by ohrozili toto zimovisko. Ostatné bane sú voľne prístupné a len občasne navštevované. Bane Sirková I a III sú v značne tektonicky porušenej hornine a hrozí v nich zával.

Tab. 5. Výsledky zimných sčítaní netopierov na lokalite Sirková I

Dátum / druh	<i>Rhip</i>	<i>Mdau</i>	<i>Paur</i>	spolu
25. 2. 1996	–	–	1	1
2. 2. 1997	3	–	–	3
1. 2. 1998	1	1	–	2

Literatúra

- KRÁLIKOVÁ A., 1995: Nálezy niektorých druhov netopierov na území Slovenska. *Naturae Tutela*, **3**: 255–262.
- LEHOTSKÁ B., 1996: *Krajinmoekologický a ekozozologický význam chiropterofauny Malých Karpát*. Diplomová práca, PRIF UK, Bratislava, 90 pp.